

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

NOTĂ

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.9 alin.(3) din Legea nr.198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art.IV pct.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art.26 alin.(2) din Legea nr.33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 241 din 6 aprilie 2017, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 577 din 19 iulie 2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr.41.635/3/2009* al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și constată că prevederile art.9 alin.(3) din Legea nr.198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art.IV pct.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art.26 alin.(2) din Legea nr.33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, sunt neconstituționale.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

Potrivit art. 136 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, procedura de reexaminare a legii urmează să fie declanșată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

Cu această inițiativă legislativă urmează să fie sesizate: Comisia pentru industrii și servicii, Comisia pentru administrație publică și amenajarea teritoriului și Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 241/2017.

Secretar General al Camerei Deputaților

Silvia-Claudia MIHALCEA

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 241

din 6 aprilie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ionița Cochintu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, excepție ridicată de Societatea Elydda Internațional — S.R.L. din București în Dosarul nr. 41.635/3/2009* al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 94D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 28 februarie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public procuror Luminița Nicolescu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 23 martie 2017, apoi, în temeiul prevederilor art. 57 din Legea nr. 47/1992 și ale art. 56 alin. (2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 30 martie 2017, respectiv 6 aprilie 2017, dată la care este pronunțată prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Decizia civilă nr. 633 A din data de 17 decembrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 41.635/3/2009*, Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a

Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Societatea Elydda Internațional — S.R.L. din București, într-o cauză având ca obiect soluținarea unei cereri prin care se solicită acordarea unor despăgubiri ca urmare a exproprierii.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că, prin prisma considerentelor reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015, dispozițiile art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 sunt neconstituționale, fiind contrare art. 44 alin. (3) din Constituție.

5. Se susține că, având în vedere că dispozițiile criticate sunt identice cu cele constatate neconstituționale prin decizia menționată, se impune admiterea excepției în prezenta cauză pentru identitate de rațiune.

6. Se arată că, pe parcursul judecății, interpretarea dată de instanțe prevederilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008, a fost în sensul că despăgubirile se acordă prin raportare la momentul efectuării raportului de expertiză în faza judiciară, fără a se ține seama de sfera de reglementare a celor două legi, respectiv de natura juridică distinctă a procedurilor exproprierii reglementate de Legea nr. 33/1994, care constituie regula de drept comun în materie de expropriere și potrivit căreia procedura exproprierii este o procedură judiciară, și Legea nr. 198/2004, care este lege specială, conform căreia procedura exproprierii este o procedură administrativă, ce se poate realiza fără intervenția justiției. Dat fiind natura juridică distinctă a exproprierii reglementate de cele două acte normative, era firesc ca momentul transferului dreptului de proprietate de la expropriat la expropriator să fie diferit, în funcție de actul prin care se efectuează exproprierea — hotărâre judecătorească, în cazul situațiilor reglementate de Legea nr. 33/1994, sau hotărârea comisiei pentru aplicarea Legii nr. 198/2004, pentru situațiile reglementate de această lege.

7. Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă arată că Decizia Curții Constituționale nr. 12 din 15 ianuarie 2015 își produce efectele numai în ceea ce privește calcularea primei componente a despăgubirii (evaluarea imobilului expropriat),

neavând niciun efect cu privire la cea de-a doua componentă, respectiv stabilirea valorii prejudiciului pentru daunele aduse proprietarului terenului rămas neexpropriat. Pe cale de consecință, stabilirea valorii prejudiciului se realizează în raport cu valoarea terenului rămas neexpropriat la data efectuării raportului de expertiză, nu la data exproprierii. Apreciază că prevederile criticate sunt neconstituționale în raport cu dispozițiile art. 44 alin. (3) din Constituție, deoarece stabilirea prejudiciului pentru terenul rămas neexpropriat ar trebui să se calculeze în momentul realizării exproprierii, care reprezintă momentul transferului de proprietate. Din acel moment se produce în mod efectiv deprecierea valorii terenului rămas neexpropriat și nu ulterior. Orice depreciere ulterioară a terenului rămas neexpropriat trebuie suportată de către proprietarul terenului și nu de către expropriator, căruia nu îi este imputabilă. Astfel, se apreciază că argumentele care au fundamentat Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015 își găsesc aplicabilitatea și în situația expusă.

8. Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. Guvernul consideră că, dat fiind faptul că eventualele daune produse expropriatului se produc până în momentul realizării exproprierii, care reprezintă și momentul transferului dreptului de proprietate, argumentele care au fundamentat Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015 își găsesc aplicabilitatea și pentru prevederile tezei finale a art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004. Despăgubirea se compune din valoarea reală a imobilului și din prejudiciul cauzat proprietarului sau altor persoane îndreptățite. Referitor la modalitatea de calcul pentru prima componentă a despăgubirii se consideră că instanța de contencios constituțional a stabilit că este neconstituțională prin raportare la data întocmirii raportului de expertiză, și nu la data exproprierii. În acest context menționează că nu există diferențe de regim juridic între cele două componente ale despăgubirii și că trebuie să li se aplice un tratament juridic similar. Față de cele prezentate arată că revine Curții Constituționale a aprecia asupra conformității dispozițiilor criticate cu prevederile constituționale invocate.

10. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate, până la redactarea prezentului raport.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze prezenta excepție.

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 139 din 2 iunie 1994 și republicată, ulterior, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 5 iulie 2011, care au următorul cuprins: „(3) Acțiunea formulată în conformitate cu prevederile prezentului articol se soluționează potrivit dispozițiilor art. 21—27 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în ceea ce privește stabilirea despăgubirii.” Dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 în care se regăsește sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” au următorul conținut: „(2) La calcularea cuantumului despăgubirilor, experții, precum și instanța vor ține seama de prețul cu care se vând, în mod obișnuit, imobilele de același fel în unitatea administrativ-teritorială, la data întocmirii raportului de expertiză, precum și de daunele aduse proprietarului sau, după caz, altor persoane îndreptățite, luând în considerare și dovezile prezentate de aceștia.”

13. Legea nr. 198/2004 a fost abrogată prin art. 35 lit. c) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 20 decembrie 2010, însă prevederile criticate continuă să își producă efectele juridice în cauza dedusă judecării. Având în vedere Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, prin care Curtea a stabilit că sintagma „în vigoare” din cuprinsul dispozițiilor art. 29 alin. (1) și ale art. 31 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale este constituțională în măsura în care se interpretează în sensul că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare, Curtea urmează să examineze excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994.

14. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții legale sunt invocate prevederile constituționale ale art. 44 alin. (3), potrivit cărora „Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.”

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 3 martie 2015, a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, raportate la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, și nu în sine a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994. De asemenea, prin Decizia nr. 380 din 26 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 527 din 15 iulie 2015, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile art. 22 alin. (3) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, sunt neconstituționale.

16. Față de această jurisprudență se impune precizarea că Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015 și Decizia nr. 380 din 26 mai

2015 au vizat neconstituționalitatea conținutului normativ integrat normei de trimitere, respectiv art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 și, respectiv, art. 22 alin. (3) din Legea nr. 255/2010, și nu conținutul normativ propriu-zis al art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994. Având în vedere acest aspect, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008, prin raportare la sintagma „*la data întocmirii raportului de expertiză*”, cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, **îndeplinește condiția de admisibilitate** rezultată din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, potrivit căreia „*Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale*” (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 307 din 28 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 26 iunie 2015, paragraful 13, sau Decizia nr. 380 din 26 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 527 din 15 iulie 2015, paragraful 20).

17. În ceea ce privește evoluția legislativă a dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 198/2004, respectiv a soluției legislative cuprinse în aceste prevederi, precum și a Legii nr. 198/2004 în ansamblu, Curtea reține că art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 a suferit modificări, mai întâi, prin art. I pct. 12 din Legea nr. 184/2008 și, ulterior, prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008; apoi, Legea nr. 198/2004 a fost abrogată prin art. 35 lit. c) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 20 decembrie 2010.

18. De asemenea, Curtea observă că soluția legislativă criticată în speța de față s-a regăsit în diferite forme ale legislației în materie și care a format obiectul controlului de constituționalitate, în dinamica legislativă. Astfel cum s-a menționat și mai sus, prin Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015, Curtea a constatat neconstituționalitatea art. 9 teza a doua din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 184/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, raportate la sintagma „*la data întocmirii raportului de expertiză*” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, iar, prin Decizia nr. 380 din 26 mai 2015, Curtea a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 22 alin. (3) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, raportate la sintagma „*la data întocmirii raportului de expertiză*” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică.

19. În acest context, Curtea va analiza dispozițiile art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008, prin raportare la sintagma „*la data întocmirii raportului de expertiză*” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, în raport cu dispozițiile art. 44 alin. (3) din Constituție, dispoziții care sunt temeiul acțiunii în prezenta cauză.

20. Curtea constată că reglementarea-cadru în materia exproprierii o constituie Legea nr. 33/1994. Din coroborarea art. 1, 2, 12 și 28 din Legea nr. 33/1994 rezultă că exproprierea

este un mod de transfer al dreptului de proprietate asupra imobilelor aflate în proprietatea persoanelor fizice, juridice, precum și a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea publică a statului, județului, municipiului, orașelor și comunelor, după caz, în condițiile existenței unei cauze de utilitate publică, după o dreaptă și prealabilă despăgubire. Procedural, exproprierea parcurge două etape: administrativă și judiciară, ambele obligatorii. În etapa judiciară, dacă părțile se învoiesc asupra exproprierii și asupra despăgubirii, instanța va lua act de învoială și va pronunța o hotărâre definitivă [art. 24 din Legea nr. 33/1994]; dacă părțile nu se învoiesc asupra despăgubirii, instanța va stabili cuantumul despăgubirilor pe baza expertizei administrate în cauză și va pronunța hotărârea judecătorească [art. 23 alin. (2) și art. 24 alin. (2) din Legea nr. 33/1994]. Transferul dreptului de proprietate în patrimoniul expropriatorului se produce de îndată ce obligațiile impuse acestuia prin hotărâre judecătorească au fost îndeplinite [art. 28 din Legea nr. 33/1994].

21. În urma parcurgerii procedurii menționate, despăgubirile acordate sunt stabilite în raport cu valoarea imobilului de la momentul realizării transferului dreptului de proprietate. În acest sens, examinând excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 prin raportare la dispozițiile art. 44 alin. (3) din Legea fundamentală, Curtea a reținut, cu valoare de principiu, că „*despăgubirea acordată pentru exproprierea imobilului trebuie să reflecte valoarea de piață a acestuia la data întocmirii raportului de expertiză, nu o valoare anterioară, ci una contemporană realizării efective a exproprierii, tocmai pentru a asigura o reparație completă și integrală pentru cel expropriat*” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 395 din 1 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 7 noiembrie 2013).

22. Distinct de cele reglementate prin Legea nr. 33/1994 — lege generală — în materia exproprierii pentru lucrări de construcție de autostrăzi și drumuri naționale legiuitorul a adoptat o reglementare specială, respectiv Legea nr. 198/2004, care cuprinde prevederi derogatorii în privința momentului transferului dreptului de proprietate fără ca derogările astfel reglementate să fie însoțite de o măsură similară în privința stabilirii despăgubirii, cuantumul acestora fiind determinat prin aplicarea *tale quale* a dispozițiilor legii generale. Potrivit art. 8 al Legii nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, în termen de cel mult 90 de zile de la data emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirilor, expropriatorul efectuează, prin transfer bancar sau numerar, plata despăgubirilor către titularii drepturilor reale asupra imobilelor expropriate sau consemnarea acestora. Expropriatul nemulțumit de cuantumul despăgubirii consemnate (...) se poate adresa instanței judecătorești competente în termen de 30 de zile de la data la care i-a fost comunicată hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii, sub sancțiunea decăderii, fără a putea contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra imobilului supus exproprierii, iar exercitarea căilor de atac nu suspendă efectele hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, respectiv transferul dreptului de proprietate asupra terenului. În cazul în care hotărârea nu a fost comunicată, orice persoană care se consideră îndreptățită la despăgubire pentru exproprierea imobilului se poate adresa instanței judecătorești competente, în termen de 3 ani de la data afișării hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, în condițiile art. 7, sub sancțiunea decăderii [art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 198/2004]. Transferul imobilelor din proprietatea

privată în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data plății despăgubirilor pentru expropriere sau, după caz, la data consemnării acestora, în condițiile prezentei legi [art. 15 din Legea nr. 198/2004]. Acțiunea formulată în conformitate cu prevederile art. 9 din Legea nr. 198/2004 se soluționează potrivit dispozițiilor art. 21—27 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în ceea ce privește stabilirea despăgubirii [art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004].

23. Din cele menționate rezultă că, deși transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, în ipoteza în care persoana expropriată nu este de acord cu cuantumul despăgubirii stabilite pe cale administrativă, aceasta urmează a beneficia de o despăgubire stabilită pe cale judiciară, al cărei cuantum nu se raportează la data transferului dreptului de proprietate, ci la cea a realizării expertizei. În schimb, Legea nr. 33/1994, legea generală în materie de expropriere, prevede transferul dreptului de proprietate la data îndeplinirii obligațiilor impuse expropriatorului prin hotărârea judecătorească de expropriere; de aceea, în acest din urmă caz, este just ca expertiza judiciară să se realizeze într-un moment temporal cât mai apropiat de pronunțarea hotărârii judecătorești (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 12 din 15 ianuarie 2015 și Decizia nr. 380 din 26 mai 2015).

24. Curtea, având în vedere dispozițiile art. 26 alin. (1) din Legea nr. 33/1994, potrivit cărora „despăgubirea se compune din valoarea reală a imobilului și din prejudiciul cauzat proprietarului sau altor persoane îndreptățite”, precum și jurisprudența sa anterioară în materie, constată că, deși transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, în ipoteza în care persoana expropriată nu este de acord cu cuantumul despăgubirii stabilite pe cale administrativă,

aceasta urmează a beneficia de o despăgubire stabilită pe cale judiciară, al cărei cuantum nu se raportează la data transferului dreptului de proprietate, ci la cea a realizării expertizei. În schimb, Legea nr. 33/1994, legea generală în materie de expropriere, prevede transferul dreptului de proprietate la data îndeplinirii obligațiilor impuse expropriatorului prin hotărârea judecătorească de expropriere; de aceea, în acest din urmă caz, este just ca expertiza judiciară să se realizeze într-un moment temporal cât mai apropiat de pronunțarea hotărârii judecătorești.

25. Ca atare, stabilirea cuantumului despăgubirii este o măsură conexă și indisolubil legată de momentul transferului dreptului de proprietate, întrucât acest moment este cel determinant în raportul juridic ce se naște între expropriat și expropriator, iar nu de vreun alt moment ulterior stabilit aleatoriu. În consecință, în această privință, legiuitorul nu are nicio marjă de apreciere, valoarea bunului expropriat neputând fi alta decât cea stabilită la momentul contemporan realizării transferului dreptului. Dacă în privința exproprierii reglementate de legea generală această exigență constituțională este pe deplin respectată prin dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, cuantumul despăgubirilor fiind stabilit la un moment apropiat în timp, contemporan transferului dreptului de proprietate, în privința legii speciale, în speță fiind vorba de Legea nr. 198/2004, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 184/2008, aplicarea art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994, respectiv sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză”, generează o situație juridică ce se abate de la o asemenea finalitate, în sensul că expertiza judiciară dispusă nu reflectă valoarea bunului de la momentul contemporan realizării transferului dreptului, ci o valoare de la un moment ulterior, care nu este cert. Rezultă că, determinându-se în acest fel cuantumul despăgubirii, aceasta nu mai este „dreaptă” în sensul art. 44 alin. (3) din Constituție, cuantumului ei nefiind contemporan momentului transferului dreptului de proprietate, soluție de principiu cu valoare constituțională.

26. În aceste condiții, Curtea constată că prevederile legale criticate sunt neconstituționale prin raportare la art. 44 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora „nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire”.

27. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Elydda Internațional — S.R.L. din București în Dosarul nr. 41.635/3/2009* al Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și constată că prevederile art. 9 alin. (3) din Legea nr. 198/2004 privind unele măsuri prealabile lucrărilor de construcție de autostrăzi și drumuri naționale, astfel cum au fost modificate prin art. IV pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 228/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative, prin raportare la sintagma „la data întocmirii raportului de expertiză” cuprinsă în dispozițiile art. 26 alin. (2) din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 aprilie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Ionița Cochintu